Instytut Bałtycki 100. rocznica powstania

Mariusz Balcerek
ORCID: 0000-0002-1007-8042
https://www.researchgate.net/profile/Mariusz-Balcerek
Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu

Książnica Kopernikańska w Toruniu

Podstawowe informacje

Dnia 31 sierpnia 1925 r. odbyło się w Toruniu zebranie założycielskie Instytutu Bałtyckiego. W lutym następnego roku zarejestrowano statut, a 8 marca miało miejsce zebranie zarządu. Instytucja rozpoczęła działalność dopiero w styczniu 1927 r.

Siedziba Instytutu mieściła się w kamienicy przy ulicy Żeglarskiej 1, w centrum Torunia. Dziesięć lat później instytucja została przeniesiona do Gdyni. Niemcy zlikwidowali go podczas II wojny światowej, ale działał on nadal w konspiracji. W 1945 r. Instytut wznowił oficjalną działalność, najpierw w Bydgoszczy, a ostatecznie w Gdańsku.

W 1950 r. instytucja stała się częścią Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Osiem lat później Instytut Bałtycki odzyskał samodzielność.

W 2005 r. instytucja została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego. Organem sprawującym nadzór nad nią jest Prezydent Miasta Gdańsk, a jej obecna siedziba to budynek Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego przy ul. Bażyńskiego 4.

Podstawowe informacje

Kamienica przy ul. Żeglarskiej 1
w centrum Torunia
(Mateuszgdynia 2020)

Podstawowe informacje

Budynek Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego
(Starscream 2011)

Podstawowe informacje

Nazwa, cel i siedziba Towarzystwa [fragment pierwszego Statutu Instytutu Bałtyckiego z 1926 r.; pisownia oryginalna]

§ 1. Towarzystwo rządzące się niniejszym Statutem nazywa się "Instytut Bałtycki"

§ 2. "Instytut Bałtycki" ma za cel badanie stosunków gospodarczych, politycznych, narodowościowych itp. wybrzeża bałtyckiego pod kątem widzenia związanych z niemi interesów polskich. Środkami działania Towarzystwa są :

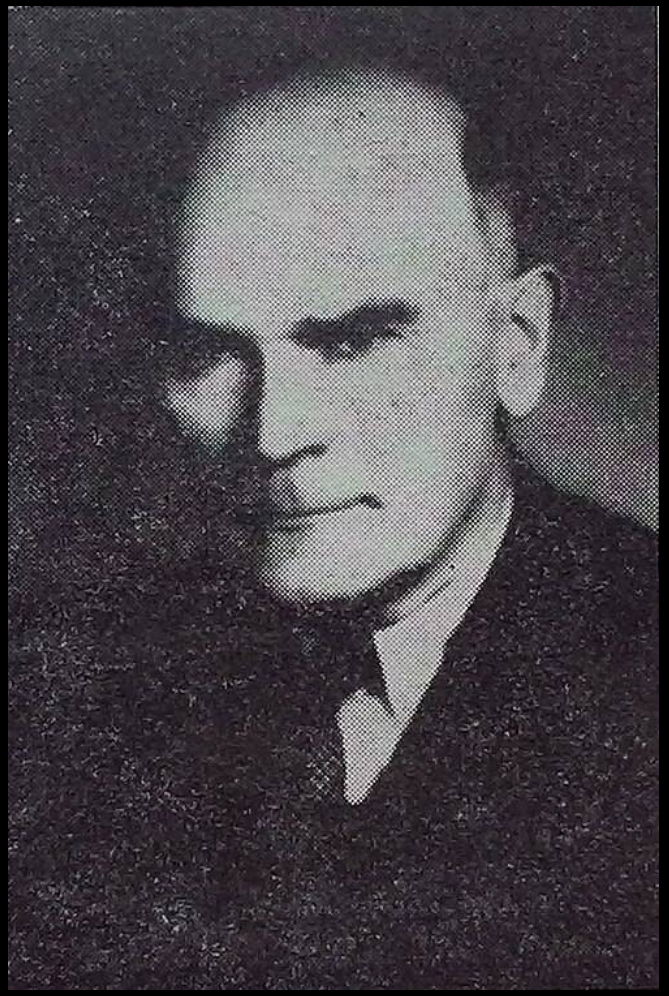
1. Gromadzenie i utrzymywanie w ewidencji materjałów naukowych, odnoszących się do wybrzeża bałtyckiego.
2. Wydawanie z tego zakresu dzieł i rozpraw naukowych oraz książek o użyteczności powszechnej, służących celowi obrony interesów polskich, związanych z Bałtykiem.
3. Informowanie o wynikach badań czynników rządowych, jak i organizacyj gospodarczych i obywateli polskich, trudniących się handlem i przemysłem w krajach bałtyckich.
4. Utrzymywanie pracowni, bibljotek i zbiorów popierających działalność naukową w zakresie spraw obchodzących Polskę nad Bałtykiem.
5. Urządzanie zebrań dyskusyjnych.

§ 3. "Instytut Bałtycki" wyłącza z zakresu swej działalności przedmioty odnoszące się do polityki partyjnej i religji

§ 4. Siedzibą "Instytutu Bałtyckiego" jest Toruń. Instytut ustanawia jednak tam wszędzie swoje ekspozytury, gdzie uzna to za potrzebne.

(Borowik 1932, 49)

Podstawowe informacje

Dr Józef Borowik (1891–1968),
dyrektor Instytutu Bałtyckiego,
który kierował jego pracami w latach 1927–1950
(N 2017)

Wydawnictwa

Wydawnictwa Instytutu Bałtyckiego:

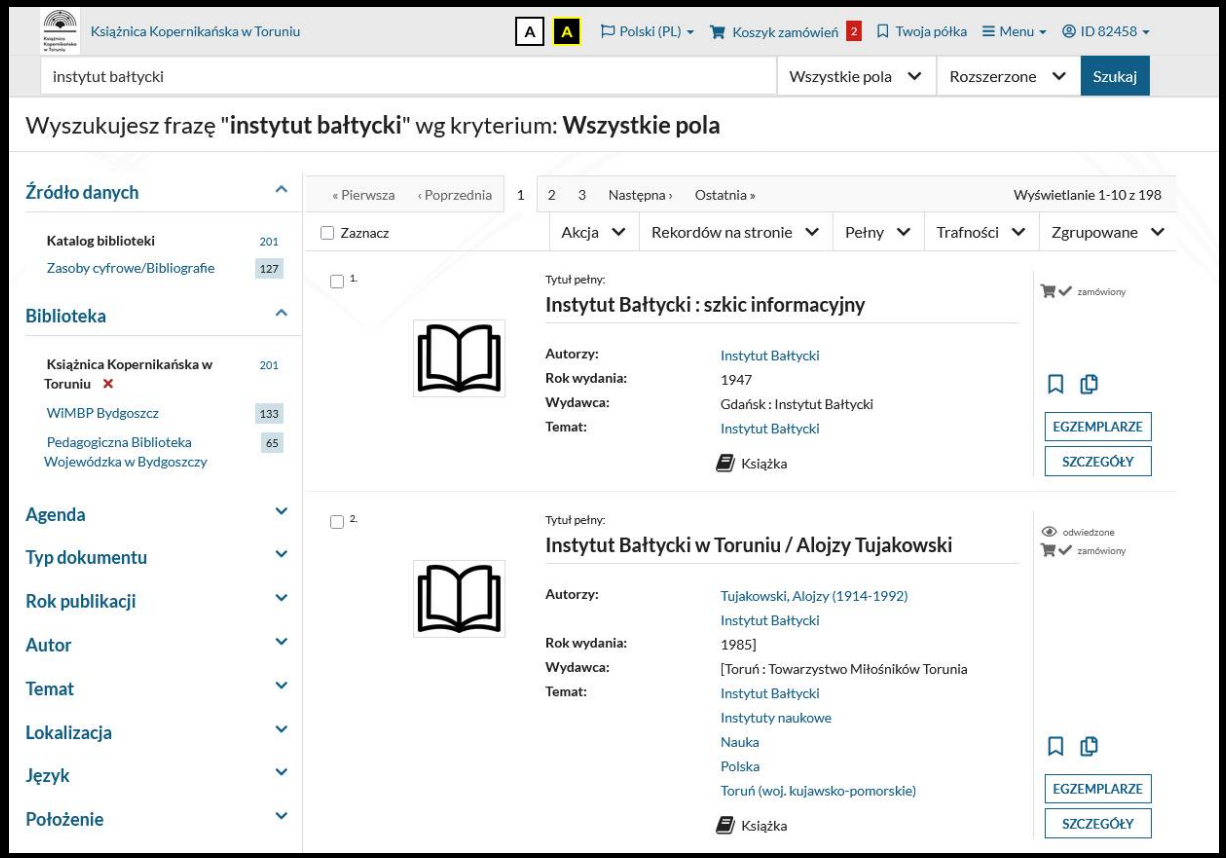
Książki:

- „Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego” (wydawnictwo naukowe, serie: „Balticum”, „Dominus maris”, „Zjazdy Pomorzoznawcze”, „Monografie Miast i Wsi Pomorskich” i „Sprawozdania”)
- „Biblioteczka Bałtycka” (wydawnictwo popularno-naukowe)
- Inne

Czasopisma:

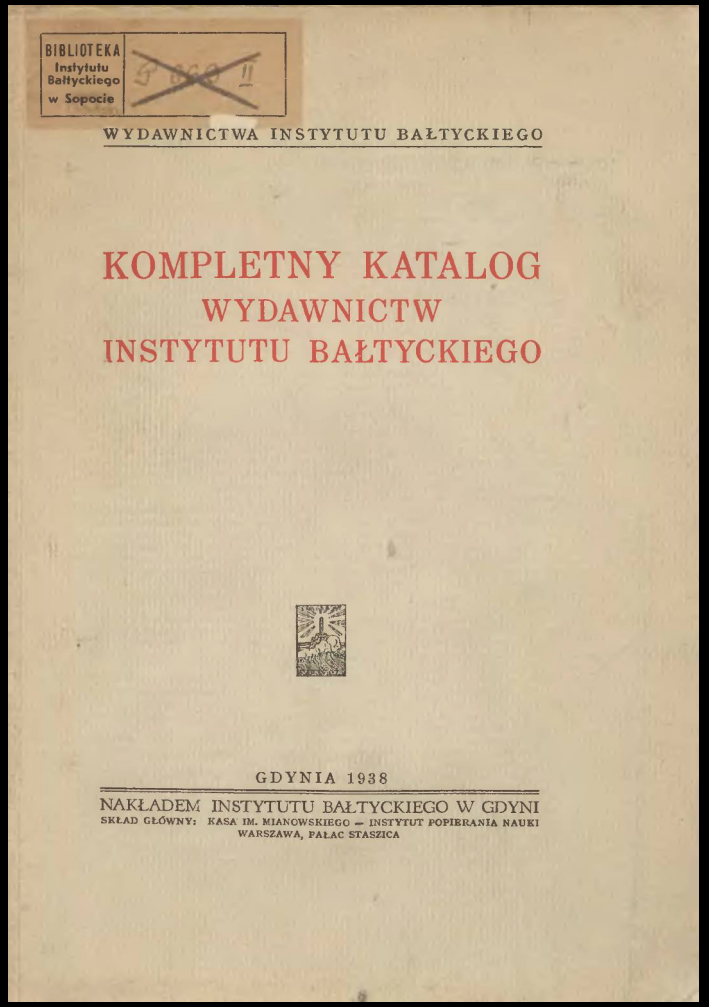
- „Baltic Countries” (czasopismo naukowe, 1935–1936, a w latach 1937–1939 pod lekko zmienionym tytułem „Baltic and Scandinavian Countries”)
- „Jantar” (czasopismo popularno-naukowe, 1937–1939, 1946–1949)
- „Komunikat” (druki ulotne, 1929–1939; w 1939 r. „Komunikaty Instytutu Bałtyckiego”; w latach 1945–1947 „Komunikat”; a w latach 1964–1993 czasopismo naukowe „Komunikaty Instytutu Bałtyckiego”)
- „Gdańskie Zeszyty Humanistyczne” (czasopismo naukowe, 1958–1993; Instytut Bałtycki był współwydawcą w latach 1965–1981)
- „Biuletyn Informacyjny Morski” (periodyk informujący o danych statystycznych ruchu portowego w Polsce, 1945–1949)
- „Gospodarka Morska” (czasopismo naukowe, 1948–1950)

Wydawnictwa

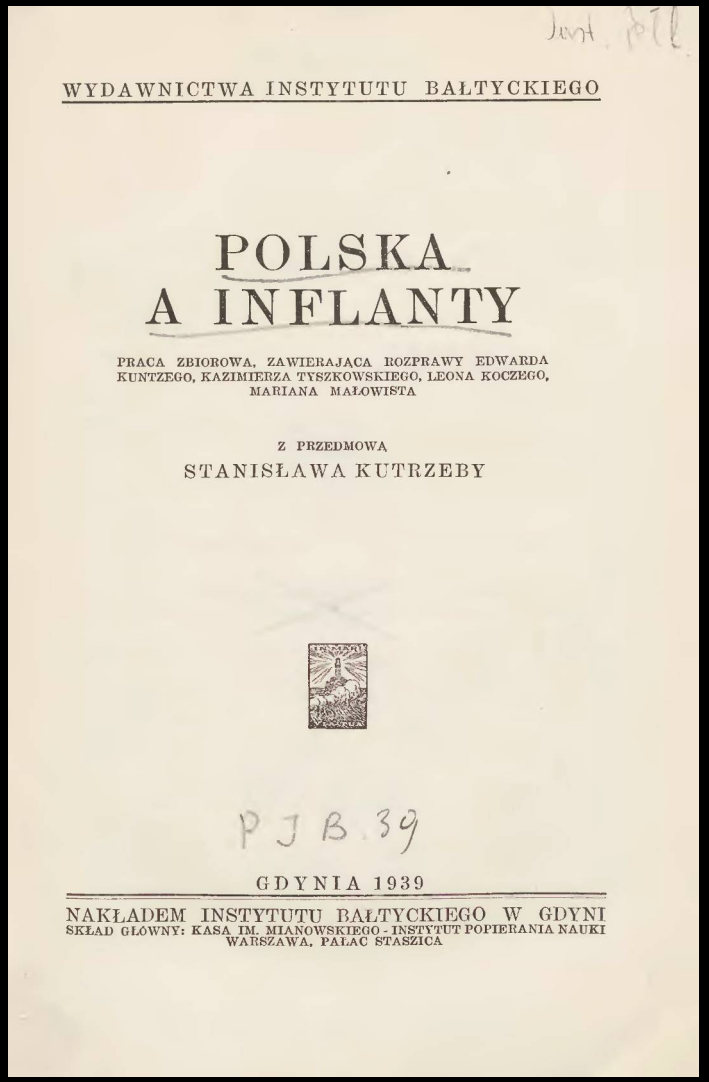
W zbiorach Książnicy Kopernikańskiej znajduje się prawie 200 egzemplarzy wydawnictw Instytutu Bałtyckiego.
(„Wyświetlanie grupy rekordów - Prolib Integro” 2025)

Wydawnictwa

Okładka „Kompletnego katalogu wydawnictw Instytutu Bałtyckiego” z 1938 r.
(Kompletny katalog wydawnictw Instytutu Bałtyckiego 1938)

Wydawnictwa

WYDAWNICTWA INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO

POLSKA
A INFLANTY

PRACA ZBIOROWA, ZAWIERAJĄCA ROZPRAWY EDWARDA KUNTZEGO, KAZIMIERZA TYSZKOWSKIEGO, LEONA KOCZEGO, MARIANA MAŁOWISTA

Z PRZEDMOWĄ
STANISŁAWA KUTRZEBY

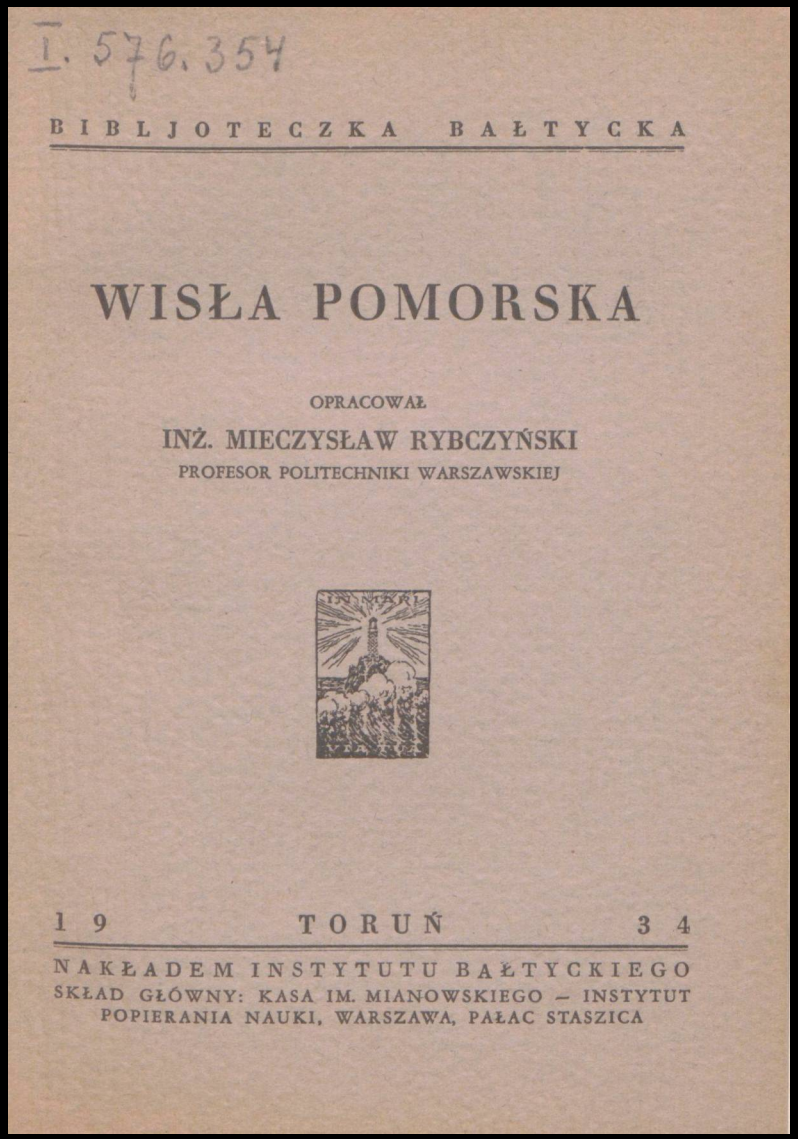
PJB.39

GDYNIA 1939

NAKŁADEM INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO W GDYNI
SKŁAD GŁÓWNY: KASA IM. MIANOWSKIEGO - INSTYTUT POPIERANIA NAUKI
WARSZAWA, PAŁAC STASZICA

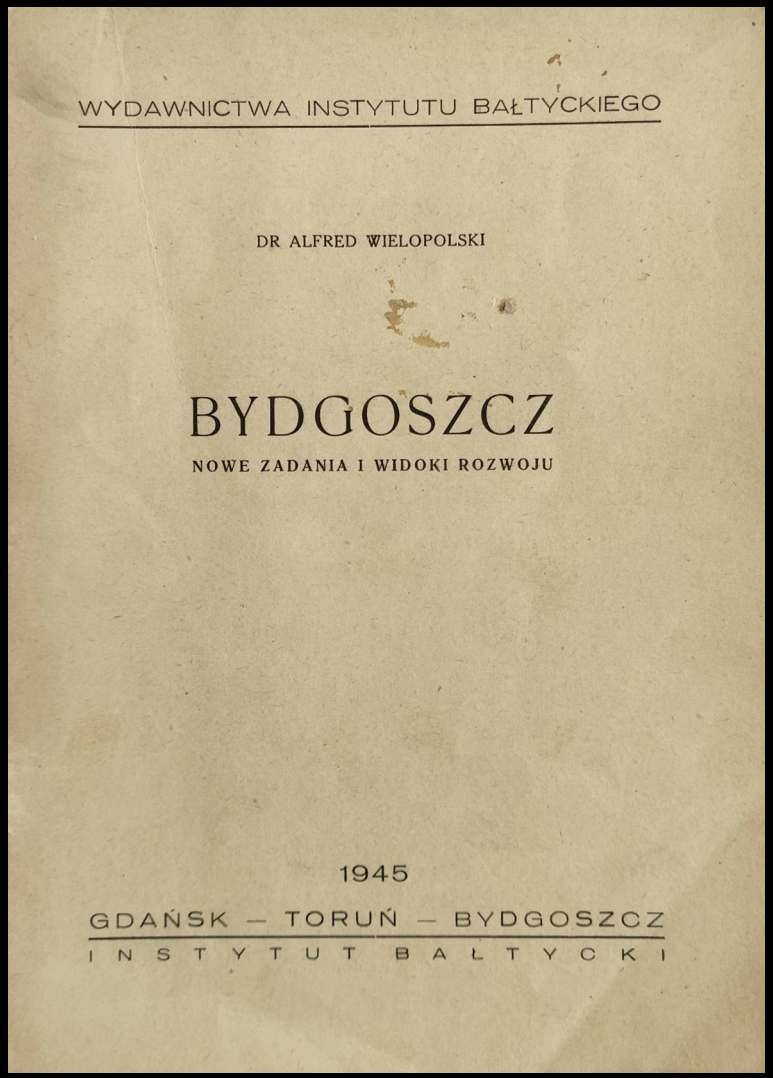
Strona tytułowa 14. zeszytu serii „Balticum”w ramach 39. tomu „Pamiętnika Instytutu Bałtyckiego” z 1939 r. Inflantom, polsko-litewskiemu kondominium z okresu XVI-XVIII w., i ich związkom z Polską, poświęcono cały zeszyt (Borowik 1939)

Wydawnictwa

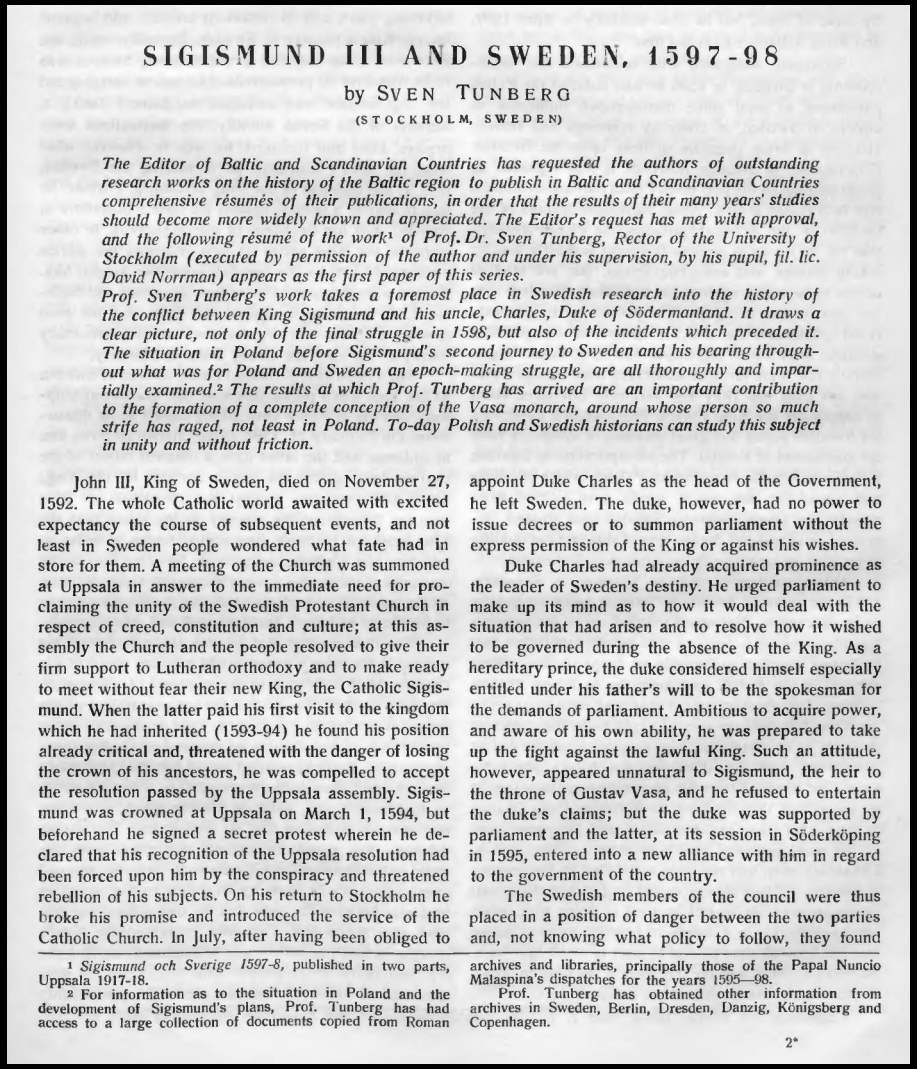
Okładka książki „Wisła pomorska” autorstwa Mieczysława Rybczyńskiego w ramach serii „Biblioteczka Bałtycka” z 1934 r. (Rybczyński 1934)

Wydawnictwa

Okładka książki „Bydgoszcz. Nowe zadania i widoki rozwoju” autorstwa Alfreda Wielopolskiego z 1945 r. (Wielopolski 1945)

Wydawnictwa

SIGISMUND III AND SWEDEN, 1597-98

by SVEN TUNBERG

(STOCKHOLM, SWEDEN)

The Editor of Baltic and Scandinavian Countries has requested the authors of outstanding research works on the history of the Baltic region to publish in Baltic and Scandinavian Countries comprehensive résumés of their publications, in order that the results of their many years' studies should become more widely known and appreciated. The Editor's request has met with approval, and the following résumé of the work[1] of Prof. Dr. Sven Tunberg, Rector of the University of Stockholm (executed by permission of the author and under his supervision, by his pupil, fil. lic. David Norrman) appears as the first paper of this series.

Prof. Sven Tunberg's work takes a foremost place in Swedish research into the history of the conflict between King Sigismund and his uncle, Charles, Duke of Södermanland. It draws a clear picture, not only of the final struggle in 1598, but also of the incidents which preceded it. The situation in Poland before Sigismund's second journey to Sweden and his bearing throughout what was for Poland and Sweden an epoch-making struggle, are all thoroughly and impartially examined.[2] The results at which Prof. Tunberg has arrived are an important contribution to the formation of a complete conception of the Vasa monarch, around whose person so much strife has raged, not least in Poland. To-day Polish and Swedish historians can study this subject in unity and without friction.

John III, King of Sweden, died on November 27, 1592. The whole Catholic world awaited with excited expectancy the course of subsequent events, and not least in Sweden people wondered what fate had in store for them. A meeting of the Church was summoned at Uppsala in answer to the immediate need for proclaiming the unity of the Swedish Protestant Church in respect of creed, constitution and culture; at this assembly the Church and the people resolved to give their firm support to Lutheran orthodoxy and to make ready to meet without fear their new King, the Catholic Sigismund. When the latter paid his first visit to the kingdom which he had inherited (1593-94) he found his position already critical and, threatened with the danger of losing the crown of his ancestors, he was compelled to accept the resolution passed by the Uppsala assembly. Sigismund was crowned at Uppsala on March 1, 1594, but beforehand he signed a secret protest wherein he declared that his recognition of the Uppsala resolution had been forced upon him by the conspiracy and threatened rebellion of his subjects. On his return to Stockholm he broke his promise and introduced the service of the Catholic Church. In July, after having been obliged to appoint Duke Charles as the head of the Government, he left Sweden. The duke, however, had no power to issue decrees or to summon parliament without the express permission of the King or against his wishes.

Duke Charles had already acquired prominence as the leader of Sweden's destiny. He urged parliament to make up its mind as to how it would deal with the situation that had arisen and to resolve how it wished to be governed during the absence of the King. As a hereditary prince, the duke considered himself especially entitled under his father's will to be the spokesman for the demands of parliament. Ambitious to acquire power, and aware of his own ability, he was prepared to take up the fight against the lawful King. Such an attitude, however, appeared unnatural to Sigismund, the heir to the throne of Gustav Vasa, and he refused to entertain the duke's claims; but the duke was supported by parliament and the latter, at its session in Söderköping in 1595, entered into a new alliance with him in regard to the government of the country.

The Swedish members of the council were thus placed in a position of danger between the two parties and, not knowing what policy to follow, they found

[1] *Sigismund och Sverige 1597-8*, published in two parts, Uppsala 1917-18.

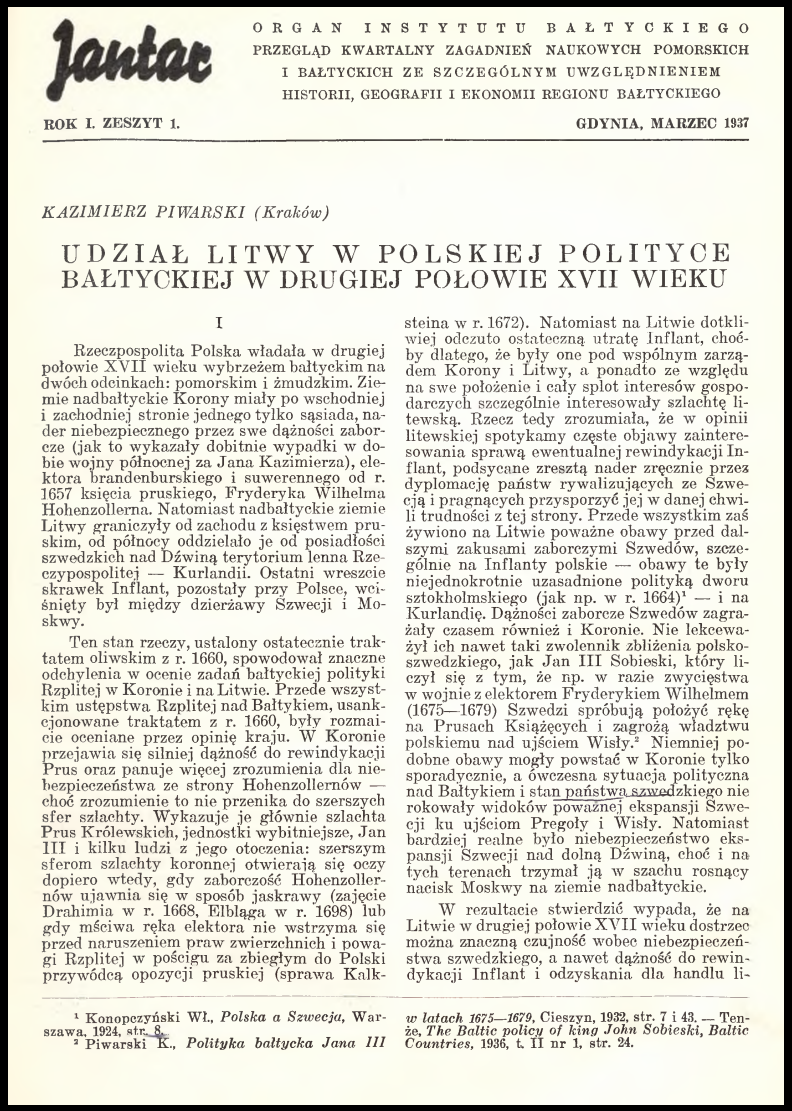
[2] For information as to the situation in Poland and the development of Sigismund's plans, Prof. Tunberg has had access to a large collection of documents copied from Roman archives and libraries, principally those of the Papal Nuncio Malaspina's dispatches for the years 1595—98.

Prof. Tunberg has obtained other information from archives in Sweden, Berlin, Dresden, Danzig, Königsberg and Copenhagen.

2*

Pierwsza strona z artykułu Svena Tunberga o polsko-litewskim i szwedzkim władcy Zygmuncie III (w Szwecji Sigismund I) i Szwecji w latach 1597–1598 (Tunberg 1937, 215)

Wydawnictwa

Jantar

ORGAN INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO
PRZEGLĄD KWARTALNY ZAGADNIEŃ NAUKOWYCH POMORSKICH I BAŁTYCKICH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM HISTORII, GEOGRAFII I EKONOMII REGIONU BAŁTYCKIEGO

ROK I. ZESZYT 1. GDYNIA, MARZEC 1937

KAZIMIERZ PIWARSKI (Kraków)

UDZIAŁ LITWY W POLSKIEJ POLITYCE BAŁTYCKIEJ W DRUGIEJ POŁOWIE XVII WIEKU

I

Rzeczpospolita Polska władała w drugiej połowie XVII wieku wybrzeżem bałtyckim na dwóch odcinkach: pomorskim i żmudzkim. Ziemie nadbałtyckie Korony miały po wschodniej i zachodniej stronie jednego tylko sąsiada, nader niebezpiecznego przez swe dążności zaborcze (jak to wykazały dobitnie wypadki w dobie wojny północnej za Jana Kazimierza), elektora brandenburskiego i suwerennego od r. 1657 księcia pruskiego, Fryderyka Wilhelma Hohenzollerna. Natomiast nadbałtyckie ziemie Litwy graniczyły od zachodu z księstwem pruskim, od północy oddzielało je od posiadłości szwedzkich nad Dźwiną terytorium lenna Rzeczypospolitej — Kurlandii. Ostatni wreszcie skrawek Inflant, pozostały przy Polsce, wciśnięty był między dzierżawy Szwecji i Moskwy.

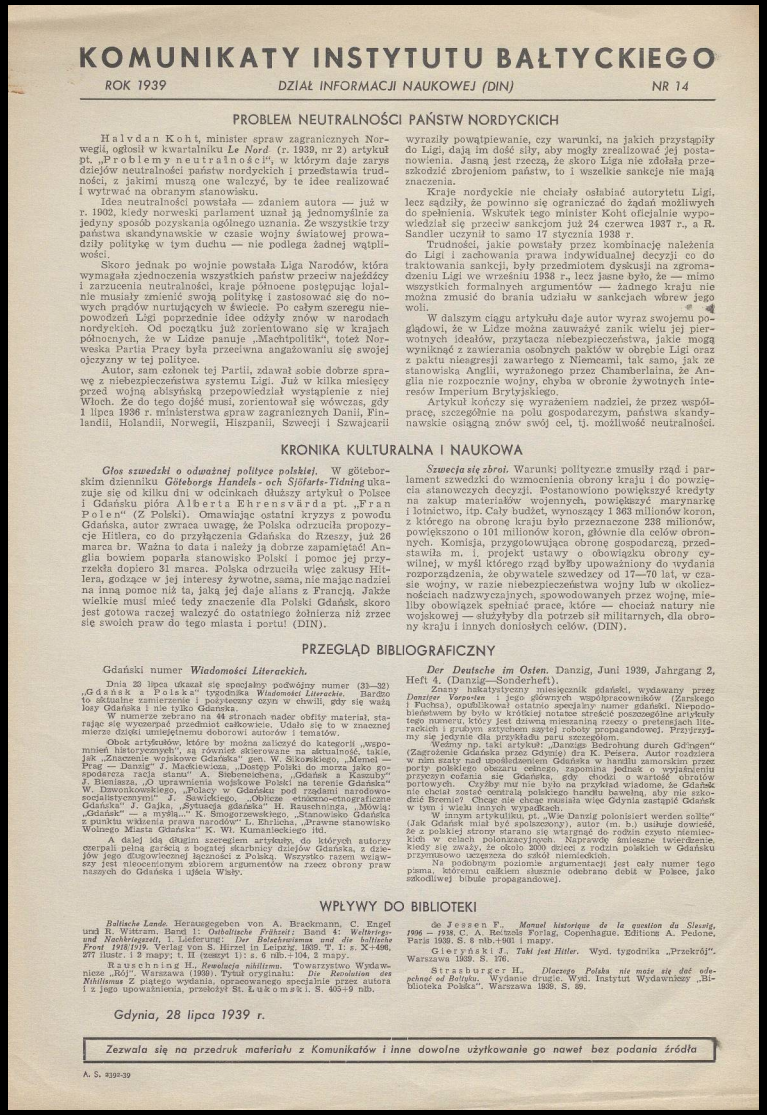
Ten stan rzeczy, ustalony ostatecznie traktatem oliwskim z r. 1660, spowodował znaczne odchylenia w ocenie zadań bałtyckiej polityki Rzplitej w Koronie i na Litwie. Przede wszystkim ustępstwa Rzplitej nad Bałtykiem, usankcjonowane traktatem z r. 1660, były rozmaicie oceniane przez opinię kraju. W Koronie przejawia się silniej dążność do rewindykacji Prus oraz panuje więcej zrozumienia dla niebezpieczeństwa ze strony Hohenzollernów — choć zrozumienie to nie przenika do szerszych sfer szlachty. Wykazuje je głównie szlachta Prus Królewskich, jednostki wybitniejsze, Jan III i kilku ludzi z jego otoczenia: szerszym sferom szlachty koronnej otwierają się oczy dopiero wtedy, gdy zaborczość Hohenzollernów ujawnia się w sposób jaskrawy (zajęcie Drahimia w r. 1668, Elbląga w r. 1698) lub gdy mściwa ręka elektora nie wstrzyma się przed naruszeniem praw zwierzchnich i powagi Rzplitej w pościgu za zbiegłym do Polski przywódcą opozycji pruskiej (sprawa Kalksteina w r. 1672). Natomiast na Litwie dotkliwiej odczuto ostateczną utratę Inflant, choćby dlatego, że były one pod wspólnym zarządem Korony i Litwy, a ponadto ze względu na swe położenie i cały splot interesów gospodarczych szczególnie interesowały szlachtę litewską. Rzecz tedy zrozumiała, że w opinii litewskiej spotykamy częste objawy zainteresowania sprawą ewentualnej rewindykacji Inflant, podsycane zresztą nader zręcznie przez dyplomację państw rywalizujących ze Szwecją i pragnących przysporzyć jej w danej chwili trudności z tej strony. Przede wszystkim zaś żywiono na Litwie poważne obawy przed dalszymi zakusami zaborczymi Szwedów, szczególnie na Inflanty polskie — obawy te były niejednokrotnie uzasadnione polityką dworu sztokholmskiego (jak np. w r. 1664)[1] — i na Kurlandię. Dążności zaborcze Szwedów zagrażały czasem również i Koronie. Nie lekceważył ich nawet taki zwolennik zbliżenia polsko-szwedzkiego, jak Jan III Sobieski, który liczył się z tym, że np. w razie zwycięstwa w wojnie z elektorem Fryderykiem Wilhelmem (1675—1679) Szwedzi spróbują położyć rękę na Prusach Książęcych i zagrożą władztwu polskiemu nad ujściem Wisły.[2] Niemniej podobne obawy mogły powstać w Koronie tylko sporadycznie, a ówczesna sytuacja polityczna nad Bałtykiem i stan państwa szwedzkiego nie rokowały widoków poważnej ekspansji Szwecji ku ujściom Pregoły i Wisły. Natomiast bardziej realne było niebezpieczeństwo ekspansji Szwecji nad dolną Dźwiną, choć i na tych terenach trzymał ją w szachu rosnący nacisk Moskwy na ziemie nadbałtyckie.

W rezultacie stwierdzić wypada, że na Litwie w drugiej połowie XVII wieku dostrzec można znaczną czujność wobec niebezpieczeństwa szwedzkiego, a nawet dążność do rewindykacji Inflant i odzyskania dla handlu li-

[1] Konopczyński Wł., *Polska a Szwecja*, Warszawa, 1924, str. 8.
[2] Piwarski K., *Polityka bałtycka Jana III w latach 1675—1679*, Cieszyn, 1932, str. 7 i 43. — Tenże, *The Baltic policy of king John Sobieski, Baltic Countries*, 1936, t. II nr 1, str. 24.

Pierwsza strona artykułu Kazimierza Piwarskiego o „Udziale Litwy w polskiej polityce bałtyckiej w drugiej połowie XVII wieku” w 1. zeszycie czasopisma „Jantar”, jedynego wówczas w Polsce periodyku popularn0-naukowego o tematyce bałtyckiej, z marca 1937 r. (Piwarski 1937, 1)

Wydawnictwa

KOMUNIKATY INSTYTUTU BAŁTYCKIEGO

ROK 1939 — DZIAŁ INFORMACJI NAUKOWEJ (DIN) — NR 14

PROBLEM NEUTRALNOŚCI PAŃSTW NORDYCKICH

Halvdan Koht, minister spraw zagranicznych Norwegii, ogłosił w kwartalniku *Le Nord* (r. 1939, nr 2) artykuł pt. „Problemy neutralności", w którym daje zarys dziejów neutralności państw nordyckich i przedstawia trudności, z jakimi muszą one walczyć, by te idee realizować i wytrwać na obranym stanowisku.

Idea neutralności powstała — zdaniem autora — już w r. 1902, kiedy norweski parlament uznał ją jednomyślnie za jedyny sposób pozyskania ogólnego uznania. Że wszystkie trzy państwa skandynawskie w czasie wojny światowej prowadziły politykę w tym duchu — nie podlega żadnej wątpliwości.

Skoro jednak po wojnie powstała Liga Narodów, która wymagała zjednoczenia wszystkich państw przeciw najeźdźcy i zarzucenia neutralności, kraje północne postępując lojalnie musiały zmienić swoją politykę i zastosować się do nowych prądów nurtujących w świecie. Po całym szeregu niepowodzeń Ligi poprzednie idee odżyły znów w narodach nordyckich. Od początku już zorientowano się w krajach północnych, że w Lidze panuje „Machtpolitik", toteż Norweska Partia Pracy była przeciwna angażowaniu się swojej ojczyzny w tej polityce.

Autor, sam członek tej Partii, zdawał sobie dobrze sprawę z niebezpieczeństwa systemu Ligi. Już w kilka miesięcy przed wojną absyńską przepowiedział wystąpienie z niej Włoch. Że do tego dojść musi, zorientował się wówczas, gdy 1 lipca 1936 r. ministerstwa spraw zagranicznych Danii, Finlandii, Holandii, Norwegii, Hiszpanii, Szwecji i Szwajcarii wyraziły powątpiewanie, czy warunki, na jakich przystąpiły do Ligi, dają im dość siły, aby mogły zrealizować jej postanowienia. Jasną jest rzeczą, że skoro Liga nie zdołała przeszkodzić zbrojeniom państw, to i wszelkie sankcje nie mają znaczenia.

Kraje nordyckie nie chciały osłabiać autorytetu Ligi, lecz sądziły, że powinno się ograniczać do żądań możliwych do spełnienia. Wskutek tego minister Koht oficjalnie wypowiedział się przeciw sankcjom już 24 czerwca 1937 r., a R. Sandler uczynił to samo 17 stycznia 1938 r.

Trudności, jakie powstały przez kombinacje należenia do Ligi i zachowania prawa indywidualnej decyzji co do traktowania sankcji, były przedmiotem dyskusji na zgromadzeniu Ligi we wrześniu 1938 r., lecz jasne było, że — mimo wszystkich formalnych argumentów — żadnego kraju nie można zmusić do brania udziału w sankcjach wbrew jego woli.

W dalszym ciągu artykułu daje autor wyraz swojemu poglądowi, że w Lidze można zauważyć zanik wielu jej pierwotnych ideałów, przytacza niebezpieczeństwa, jakie mogą wyniknąć z zawierania osobnych paktów w obrębie Ligi oraz z paktu nieagresji zawartego z Niemcami, tak samo, jak ze stanowiską Anglii, wyrażonego przez Chamberlaina, że Anglia nie rozpocznie wojny, chyba w obronie żywotnych interesów Imperium Brytyjskiego.

Artykuł kończy się wyrażeniem nadziei, że przez współpracę, szczególnie na polu gospodarczym, państwa skandynawskie osiągną znów swój cel, tj. możliwość neutralności.

KRONIKA KULTURALNA I NAUKOWA

Głos szwedzki o odważnej polityce polskiej. W göteborskim dzienniku *Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning* ukazuje się od kilku dni w odcinkach dłuższy artykuł o Polsce i Gdańsku pióra Alberta Ehrensvärda pt. „Fran Polen" (Z Polski). Omawiając ostatni kryzys z powodu Gdańska, autor zwraca uwagę, że Polska odrzuciła propozycje Hitlera, co do przyłączenia Gdańska do Rzeszy, już 26 marca br. Ważna to data i należy ją dobrze zapamiętać! Anglia bowiem poparła stanowisko Polski i pomoc jej przyrzekła dopiero 31 marca. Polska odrzuciła więc zakusy Hitlera, godząc w jej interesy żywotne, sama, nie mając nadziei na inną pomoc niż ta, jaką jej daje alians z Francją. Jakże wielkie musi mieć tedy znaczenie dla Polski Gdańsk, skoro jest gotowa raczej walczyć do ostatniego żołnierza niż zrzec się swoich praw do tego miasta i portu! (DIN).

Szwecja się zbroi. Warunki polityczne zmusiły rząd i parlament szwedzki do wzmocnienia obrony kraju i do powzięcia stanowczych decyzji. Postanowiono powiększyć kredyty na zakup materiałów wojennych, powiększyć marynarkę i lotnictwo, itp. Cały budżet, wynoszący 1 363 milionów koron, z którego na obronę kraju było przeznaczone 238 milionów, powiększono o 101 milionów koron, głównie dla celów obronnych. Komisja, przygotowująca obronę gospodarczą, przedstawiła m. i. projekt ustawy o obowiązku obrony cywilnej, w myśl którego rząd byłby upoważniony do wydania rozporządzenia, że obywatele szwedzcy od 17—70 lat, w czasie wojny, w razie niebezpieczeństwa wojny lub w okolicznościach nadzwyczajnych, spowodowanych przez wojnę, mieliby obowiązek spełniać prace, które — chociaż natury nie wojskowej — służyłyby dla potrzeb sił militarnych, dla obrony kraju i innych doniosłych celów. (DIN).

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY

Gdański numer *Wiadomości Literackich.*

Dnia 23 lipca ukazał się specjalny podwójny numer (33—32) „Gdańsk a Polska" tygodnika *Wiadomości Literackie.* Bardzo to aktualne zamierzenie i pożyteczny czyn w chwili, gdy się ważą losy Gdańska i nie tylko Gdańska.

W numerze zebrano na 44 stronach nader obfity materiał, starając się wyczerpać przedmiot całkowicie. Udało się to w znacznej mierze dzięki umiejętnemu doborowi autorów i tematów.

Obok artykułów, które by można zaliczyć do kategorii „wspomnień historycznych", są również ściśle związane na aktualność, takie, jak „Znaczenie wojskowe Gdańska" gen. W. Sikorskiego, „Memel — Prag — Danzig" J. Madkiewicza, „Dostęp Polski do morza jako gospodarcza racja stanu" A. Siebenciehna, „Gdańsk a Kaszuby" J. Bieniasza, „O uprawnienia wojskowe Polski na terenie Gdańska" W. Dworakowskiego, „Polacy w Gdańsku pod rządami narodowo-socjalistycznymi" J. Sawickiego, „Obliczе etniczno-etnograficzne Gdańska" J. Gajka, „Sytuacja gdańska" H. Rauschninga, „Mowią: „Gdańsk" — a myślą..." K. Smogorzewskiego, „Stanowisko Gdańska z punktu widzenia prawa narodów" L. Ehrlicha, „Prawne stanowisko Wolnego Miasta Gdańska" K. Wł. Kumanieckiego itd.

A dalej idą długim szeregiem artykuły, do których autorzy czerpali pełną garścią z bogatej skarbnicy dziejów Gdańska, z dziejów jego długowiecznej łączności z Polską. Wszystko razem wziąwszy jest niezmiernie cennym zbiorem argumentów na rzecz obrony praw naszych do Gdańska i ujścia Wisły.

Der Deutsche im Osten. Danzig, Juni 1939, Jahrgang 2, Heft 4. (Danzig—Sonderheft).

Znany hakatystyczny miesięcznik gdański, wydawany przez *Danziger Vorposten* i jego głównych współpracowników (Zarnkego i Fuchsa), opublikował ostatnio specjalny numer gdański. Niepodobieństwem by było w krótkiej notatce streścić poszczególne artykuły tego numeru, który jest dziwną mieszaniną rzeczy o pretensjach literackich i grubym sztychem zsyłej roboty propagandowej. Przyjrzyjmy się jedynie dla przykładu paru szczegółom.

Weźmy np. taki artykuł: „Danzigs Bedrohung durch Gdingen" (Zagrożenie Gdańska przez Gdynię) dra K. Peisera. Autor rozdziera w nim szaty nad upośledzeniem Gdańska w handlu zamorskim przez porty polskiego obszaru celnego, zapomina jednak o wyjaśnieniu przyczyn cofania się Gdańska, gdy chodzi o wartość obrotów portowych. Czyżby mu nie było na przykład wiadome, że Gdańsk nie chciał zostać centralą polskiego handlu bawełną, aby nie szkodzić Brenie? Chcąc nie chcąc musiała więc Gdynia zastąpić Gdańsk w tym i wielu innych wypadkach.

W innym artykułiku, pt. „Wie Danzig polonisiert werden sollte" (Jak Gdańsk miał być spolszczony), autor (m. b.) usiłuje dowieść, że z polskiej strony starano się wtargnąć do rodzin czysto niemieckich w celach polonizacyjnych. Naprawdę śmieszne twierdzenie, kiedy się zważy, że około 2000 dzieci z rodzin polskich w Gdańsku przymusowo uczęszcza do szkół niemieckich.

Na podobnym poziomie argumentacji jest cały numer tego pisma, któremu całkiem słusznie odebrano debit w Polsce, jako szkodliwej bibule propagandowej.

WPŁYWY DO BIBLIOTEKI

Baltische Lande. Herausgegeben von A. Brackmann, C. Engel und R. Wittram. Band 1: *Ostbaltische Frühzeit:* Band 4: *Weltkrieg und Nachkriegszeit,* 1. Lieferung: *Der Bolschewismus und die baltische Front 1918/1919.* Verlag von S. Hirzel in Leipzig, 1935. T. 1: s. X+496, 277 ilustr. i 2 mapy; t. II (zeszyt 1): s. 6 nlb.+104, 2 mapy.

Rauschning H., *Rewolucja nihilizmu.* Towarzystwo Wydawnicze „Rój", Warszawa (1936). Tytuł oryginału: *Die Revolution des Nihilismus.* Z piątego wydania, opracowanego specjalnie przez autora i z jego upoważnienia, przełożył St. Łukomski. S. 405+9 nlb.

de Jessen F., *Manuel historique de la question du Slesvig, 1906 — 1938.* C. A. Reitzels Forlag, Copenhague. Editions A. Pedone, Paris 1939. S. 8 nlb.+903 i mapy.

Gleryński J., *Taki jest Hitler.* Wyd. tygodnika „Przekrój". Warszawa 1939. S. 176.

Strasburger H., *Dlaczego Polski nie może się dać odepchnąć od Bałtyku.* Wydanie drugie. Wyd. Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska". Warszawa 1938. S. 89.

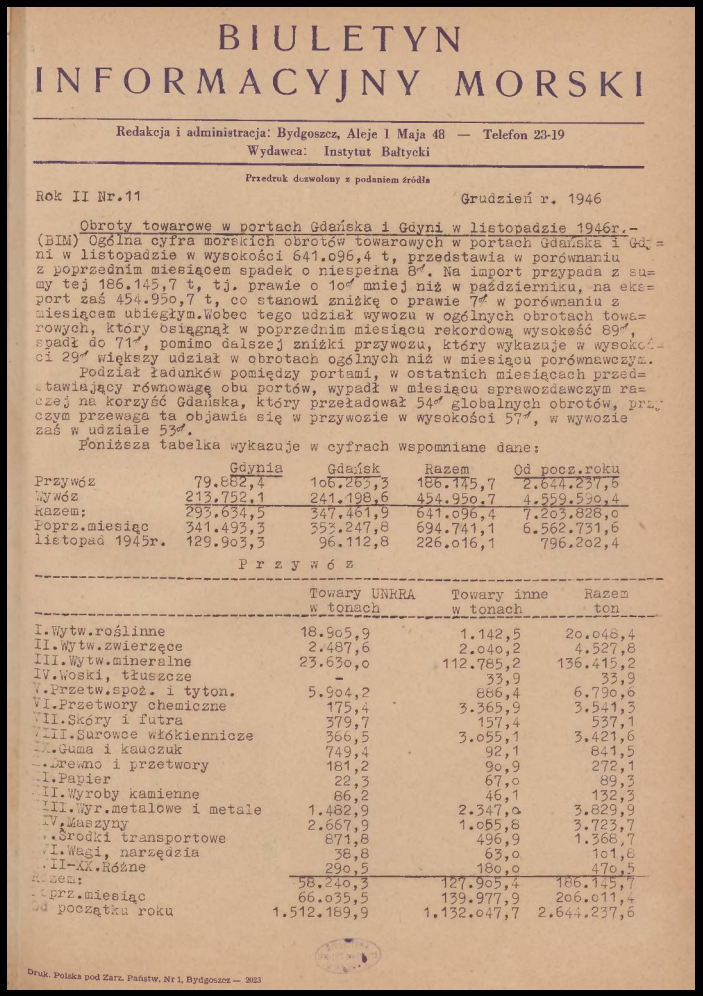
Gdynia, 28 lipca 1939 r.

Zezwala się na przedruk materiału z Komunikatów i inne dowolne użytkowanie go nawet bez podania źródła

A. S. 2192-39

Pierwsza strona 14. numeru „Komunikatów Instytutu Bałtyckiego" z 1939 r. Druk ulotny miał zaledwie strony i informował pobieżnie o wydarzeniach naukowych (Instytut Bałtycki. Dział Informacji Naukowej 1939)

Wydawnictwa

BIULETYN
INFORMACYJNY MORSKI

Redakcja i administracja: Bydgoszcz, Aleje 1 Maja 48 — Telefon 23-19
Wydawca: Instytut Bałtycki

Przedruk dozwolony z podaniem źródła

Rok II Nr.11 Grudzień r. 1946

Obroty towarowe w portach Gdańska i Gdyni w listopadzie 1946r.-
(BIM) Ogólna cyfra morskich obrotów towarowych w portach Gdańska i Gdyni w listopadzie w wysokości 641.096,4 t, przedstawia w porównaniu z poprzednim miesiącem spadek o niespełna 8%. Na import przypada z sumy tej 186.145,7 t, tj. prawie o 10% mniej niż w październiku, na eksport zaś 454.950,7 t, co stanowi zniżkę o prawie 7% w porównaniu z miesiącem ubiegłym.Wobec tego udział wywozu w ogólnych obrotach towarowych, który osiągnął w poprzednim miesiącu rekordową wysokość 89%, spadł do 71%, pomimo dalszej zniżki przywozu, który wykazuje w wysokości 29% większy udział w obrotach ogólnych niż w miesiącu porównawczym.

Podział ładunków pomiędzy portami, w ostatnich miesiącach przedstawiający równowagę obu portów, wypadł w miesiącu sprawozdawczym raczej na korzyść Gdańska, który przeładował 54% globalnych obrotów, przy czym przewaga ta objawia się w przywozie w wysokości 57%, w wywozie zaś w udziale 53%.

Poniższa tabelka wykazuje w cyfrach wspomniane dane:

	Gdynia	Gdańsk	Razem	Od pocz.roku
Przywóz	79.882,4	106.263,3	186.145,7	2.644.237,6
Wywóz	213.752,1	241.198,6	454.950,7	4.559.590,4
Razem:	293.634,5	347.461,9	641.096,4	7.203.828,0
Poprz.miesiąc	341.493,3	353.247,8	694.741,1	6.562.731,6
listopad 1945r.	129.903,3	96.112,8	226.016,1	796.202,4

P r z y w ó z

	Towary UNRRA w tonach	Towary inne w tonach	Razem ton
I.Wytw.roślinne	18.905,9	1.142,5	20.048,4
II.Wytw.zwierzęce	2.487,6	2.040,2	4.527,8
III.Wytw.mineralne	23.630,0	112.785,2	136.415,2
IV.Woski, tłuszcze	-	33,9	33,9
V.Przetw.spoż. i tyton.	5.904,2	886,4	6.790,6
VI.Przetwory chemiczne	175,4	3.365,9	3.541,3
VII.Skóry i futra	379,7	157,4	537,1
VIII.Surowce włókiennicze	366,5	3.055,1	3.421,6
IX.Guma i kauczuk	749,4	92,1	841,5
X.Drewno i przetwory	181,2	90,9	272,1
XI.Papier	22,3	67,0	89,3
XII.Wyroby kamienne	86,2	46,1	132,3
XIII.Wyr.metalowe i metale	1.482,9	2.347,0	3.829,9
XIV.Maszyny	2.667,9	1.055,8	3.723,7
XV.Środki transportowe	871,8	496,9	1.368,7
XVI.Wagi, narzędzia	38,8	63,0	101,8
XVII-XX.Różne	290,5	180,0	470,5
Razem:	58.240,3	127.965,4	186.145,7
Poprz.miesiąc	66.035,5	139.977,9	206.011,4
Od początku roku	1.512.189,9	1.132.047,7	2.644.237,6

Druk. Polska pod Zarz. Państw. Nr 1, Bydgoszcz — 2023

Pierwsza strona 11. numeru czasopisma „Biuletyn Informacyjny Morski” z 1946 r., zawierającego dane statystyczne obrotu portowego w Polsce (Redakcja 1946, 1)

Bibliografia

1) [Barecki], [Grzegorz]. 2019. „Instytut Bałtycki w Toruniu 1927-1937 i jego wydawnictwa”. *Informatorium. Blog Działu Informacyjno-Bibliograficznego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu*, czerwiec 26. https://informatorium-ksiaznica-torun.blogspot.com/search?q=+Instytut+Ba%C5%82tycki+w+Toruniu+1927-1937.
2) Borowiak, Józef, red. 1932. *Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego. Prospekt*. Kasa im. Mianowskiego - Instytut Popierania Nauki.
3) Borowik, Józef, red. 1939. *Polska a Inflanty*. Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego, seria: Balticum 14. Instytut Bałtycki w Gdynii.
4) Borowik, Józef Antoni. 1932. *Pięć lat pracy Instytutu Bałtyckiego*. Kasa im. Mianowskiego - Instytut Popierania Nauki.
5) Cieślak, Tadeusz. 1967. „Czasopismo «Baltic Countries» (1935–1939)”. *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 6 (2): 228–35.
6) Faszcza, Kmaila. 2010. „Instytut Bałtycki 1925–1939”. *Przegląd Zachodniopomorski* 25 (4): 95–111.
7) Hajduk, B. 2025. „Instytut Bałtycki”. Gedanopedia, 17 lipca. https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=INSTYTUT_BA%C5%81TYCKI.
8) Instytut Bałtycki. 1938. *Kompletny katalog wydawnictw Instytutu Bałtyckiego*. Instytut Bałtycki.
9) Instytut Bałtycki. 1947. *Instytut Bałtycki. Szkic informacyjny*. Instytut Bałtycki.
10) Instytut Bałtycki. Dział Informacji Naukowej. 1939. *Komunikaty Instytutu Bałtyckiego*. T. 14. Gdynia.
11) Laskowska, J. 2022. „Gdańskie Zeszyty Humanistyczne”. Gedanopedia, 18 grudnia. https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=GDA%C5%83SKIE_ZESZYTY_HUMANISTYCZNE.

Bibliografia

12)Mateuszgdynia. 2020. „Kamienica przy ul. Żeglarskiej 1 w Toruniu”. Wikimedia Commons, 17 grudnia. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kamienica_przy_ul._%C5%BBeglarskiej_1_w_Toruniu.jpg.

13)N, N. 2017. „Józef Borowik (1891–1968), polski ichtiolog, organizator rybołówstwa w II RP, dyrektor Instytutu Bałtyckiego 1927–1950”. Wikimedia Commons, 21 sierpnia. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jozef_Borowik_(1891–1968).jpg.

14)Piwarski, Kazimierz. 1937. „Udziale Litwy w polskiej polityce bałtyckiej w drugiej połowie XVII wieku”. *Jantar. Organ Instytutu Bałtyckiego : przegląd kwartalny zagadnień naukowych pomorskich i bałtyckich ze szczególnym uwzględnieniem historii, geografii i ekonomii regionu bałtyckiego* 1 (1): 1–7.

15)Poświata, Bartosz. 2020. „Naukowa uprawa morza. Instytut Bałtycki w latach 1925–1951”. *Dzieje Najnowsze* 52 (4): 5–24. https://doi.org/10.12775/DN.2020.4.01.

16)Redakcja. 1946. „Obroty towarowe w portach Gdańska i Gdyni w listopadzie 1946 r.” *Biuletyn Informacyjny Morski* 2 (11): 1–2.

17)Rejestr KRS. 2005. „Instytut Północny w Gdańsku”. 17 czerwca. https://rejestr.io/krs/236333/instytut-baltycki-w-gdansku.

18)Rybczyński, Mieczysław. 1934. *Wisła pomorska*. Biblioteczka Bałtycka. Kasa im. Mianowskiego - Instytut Popierania Nauki.

19)Srokowski, Stanisław. 1926. *Instytut Bałtycki i jego zadania*. s.n.

20)Starscream. 2011. „Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego”. Wikimedia Commons, 21 czerwca. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Faculty_of_Social_Sciences_of_Gda%C5%84sk_University_-_1.jpg.

21)Tujakowski, Alojzy. 1986. „Instytut Bałtycki w Toruniu”. *Rocznik Toruński* 17: 73–105.

Bibliografia

22)Tunberg, Sven. 1937. „Sigismund III and Sweden, 1597–98”. *Baltic and Scandinavian Countries* 3 (3): 215–18.

23)Wielopolski, Alfred. 1945. *Bydgoszcz. Nowe zadania i widoki rozwoju*. Instytut Bałtycki.

24)Wikipedia, wolna encyklopedia. 2023. „Instytut Bałtycki”. 23 wrzesnia. https://pl.wikipedia.org/wiki/Instytut_Ba%C5%82tycki.

25)Wikipedia, wolna encyklopedia. 2025. „Józef Borowik”. 21 lutego. https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Borowik.

26)„Wyświetlanie grupy rekordów - Prolib Integro”. 2025. 4 listopada https://integro.ksiaznica.torun.pl/integro/search/description?q=instytut+ba%C5%82tycki&index=209&scope=full&anchor=2.

Dziękuję

za uwagę

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Deed (CC BY-SA 4.0)

Książnica Kopernikańska w Toruniu